

Крістіна Возняковська,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін ЧЮІ «НУ ОЮА»

ЗАХИСТ ПРАВ КРЕДИТОРІВ – СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У ВІДНОСИНАХ ІЗ НЕПЛАТОСПРОМОЖНИМИ БАНКАМИ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Розглянуто проблеми захисту прав кредиторів – суб'єктів господарювання у відносинах із неплатоспроможними банками. Зроблено висновок про необхідність усунення підстав неплатоспроможності банківських установ, підвищення ефективності наглядової діяльності Національного банку України та управлінських функцій Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, перегляду черговості задоволення вимог кредиторів до банку-банкруту та закріплення юрисдикції господарських судів стосовно справ щодо неплатоспроможності банків.

Ключові слова: захист прав суб'єктів господарювання, неплатоспроможність банків, банківський нагляд, юрисдикція господарських судів.

Возняковская К.

Защита прав кредиторов – субъектов хозяйствования в отношениях с неплатежеспособными банками: проблемные аспекты

Рассмотрено проблемы защиты прав кредиторов – субъектов хозяйствования в отношениях с неплатежеспособными банками. Сделан вывод о необходимости устранения оснований неплатежеспособности банковских учреждений, повышения эффективности надзорной деятельности Национального банка Украины и управленческих функций Фонда гарантирования вкладов физических лиц, просмотра очередности удовлетворения требований кредиторов к банку-банкроту и закрепления юрисдикции хозяйственных судов в отношении дел о неплатежеспособности банков.

Ключевые слова: защита прав субъектов хозяйствования, неплатежеспособность банков, банковский надзор, юрисдикция хозяйственных судов.

Voznyakovs`ka K.

Protection of the creditors rights - business entities in relation to insolvent banks: problem aspects

The article deals with the problems of protection of the rights of creditors - subjects of management in relations with insolvent banks. Made the conclusion of need the eliminate the grounds for insolvency of banking institutions, increase the effectiveness of the supervision of the National Bank of Ukraine and the management functions of the Fund for the Guaranteeing of Individuals Deposits, reviewing the priority of satisfying the claims of creditors to the bankrupt bank, and consolidating the jurisdiction of commercial courts in relation to insolvency cases of banks.

Keywords: protection of the rights of business entities, insolvency of banks, banking supervision, jurisdiction of commercial courts.

Постановка проблеми. Проблема захисту суб'єктів господарювання під час процедур банкрутства банківських установ, що виведений за межі законодавства про банкрутство та уведений у режим законодавства про систему гарантування вкладів фізичних осіб, стоїть особливо гостро сьогодні, коли масштаби ліквідації банківських установ за рішенням НБУ набули нечуваних розмірів.

Основний тягар від подібної ліквідації лягає на плечі суб'єктів господарювання, які втрачають кошти у банківських установах, що ліквідовуються, позбавлені будь-яких гарантій у порівнянні із захистом фізичних осіб – вкладників депозитів.

Такий стан утворює низку запитань щодо додержанні принципу пропорційності у актах державно-правового регулювання, якщо такі заходи призводять до втрат основних бюджетоутворювальних суб'єктів, які позбавляються не лише кредитних ресурсів в умовах банківської кризи, але й прямо втрачають обігові кошти, стають безпорадними у питанні повернення інвестицій, кредитів, фінансування поточної діяльності за рахунок цих коштів.

Саме тому важливо на науковому рівні запропонувати дієві кроки щодо захисту суб'єктів господарювання в умовах банківських банкрутств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання захисту суб'єктів господарювання у процедурах банкрутства неодноразово піднімалися у роботах Б. М. Полякова, В. В. Джуноя, О. П. Подцерковного,

В. В. Радзивілюк и багатьох інших. Разом із тим, залишаються нез'ясованими саме аспекти захисту прав суб'єктів господарювання у випадку саме банківської неплатоспроможності та примусової ліквідації.

Мета цієї роботи – визначити проблемні аспекти захисту прав кредиторів – учасників господарських відносин під час визнання неплатоспроможним та ліквідації банківських установ.

Виклад основного матеріалу дослідження. У зв'язку із визнанням банку неплатоспроможним відповідно до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», в такий банк вводиться тимчасова адміністрація як спеціальний уповноважений орган. Після цього моменту вимоги вкладників та інших кредиторів банку можуть бути задоволені в рамках процедури, передбаченої вказаним Законом. На відміну від процедури банкрутства підприємств, під час якої, як правильно зауважується фахівцями, «кредитори зберігають значний вплив на її хід і результати» [1], усі контрольні функції щодо неплатоспроможного банку здійснює Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (далі – ФГВФО). Оскільки виходячи із назви та фактичного призначення, пріоритетом діяльності Фонду є захист прав фізичних осіб-вкладників у межах встановлених законом сум, як свідчить українська дійсність, таких захист переважно здійснюється за рахунок інших вкладників та володільців поточних рахунків, зокрема, підприємців та інших суб'єктів господарювання.

Важко було б заперечувати достатню обґрунтованість особливої процедури виведення з ринку неплатоспроможних банків згідно з Законом «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», оскільки вона відповідає практиці інших країн, у тому числі розвинутих. Але не можна ігнорувати потреби реальної економіки щодо посилення захисту прав саме суб'єктів господарювання у наведених операціях.

Це слугує підставою численних спорів у господарських судах, а також адміністративних судах. Вже сам факт неоднакового підходу щодо юрисдикції справ за участі ФГВФО доводить наявність вагомих проблем у відносинах щодо неплатоспроможності банків у контексті захисту прав суб'єктів господарювання. Правовий статус ФГВФО як державної спеціалізованої установи, яка за суттю виконує функції державного управління у сфері гарантування вкладів фізичних осіб, утворює невизначеність у підвідомчості спорів щодо скарження відповідних дій. У постанові від 16.02.2016 р. Верховний Суд України дійшов висновку про віднесення відповідних справ до юрисдикції господарських судів, що повніше відповідає суті відносин за участі ФГВФО та суб'єктів господарювання. Адже наявність владних повноважень у того чи іншого органу не змінює приватно-правовий характер кредитних та інших зобов'язань за участі банків та суб'єктів господарювання. Як справедливо зазначається фахівцями, «суддя не тільки аналізує, чи приймалось рішення щодо конкретної особи, чи мала місце дія або бездіяльність, а й вивчає договори банківського вкладу, з'ясовує правовідносини, а також те, в який спосіб надходили кошти тощо [2]» Зрештою, ФГВФО виконує владно-розпорядчі функції лише стосовно банків, щодо яких здійснюється тимчасова адміністрація чи які виводяться з ринку, а не стосовно кредиторів банківської установи. Новий Господарський процесуальний кодекс та Кодекс адміністративного судочинства, прийняті Законом України № 2147-VIII від 03.10.2017 р., не внесли ясність у це питання. Його вирішення шляхом судового правозастосування на сьогодні потребує підтвердження рішеннями нового Верховного Суду.

Другою проблемою можна вважати нечіткість формулювань законодавства щодо субсидіарної відповідальності власників та менеджменту банків за штучними боргами банків та інсайдерськими кредитами, що призводять до втрат суб'єктів господарювання та фактично мають характер шахрайських дій. Для притягнення винних осіб до відповідальності Верховною Радою України прийнято спеціальний Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності пов'язаних із банком осіб» № 218-VIII від 02.03.2015 р.

Разом із тим, як відзначається фахівцями, цей Закон не запрацював у тому числі завдяки тому, що неякісно підготовлені рішення НБУ про визнання банків неплатоспроможними та виведення із ринку визнаються недійсними у судовому порядку. Це унеможливує притягнення до відповідальності власників та менеджерів банку [3]. Іншою мовою, недосконалість процедур притягнення до відповідальності осіб, відповідальних за неплатоспроможність банку, використовується недобросовісними особами для позбавлення активів, передусім, суб'єктів господарювання – власників поточних рахунків. Відповідні проблеми доводять потребу у вдосконаленні спеціальних кримінально-правових санкцій за доведення банків до неплатоспроможності незалежно від наявності факту неплатоспроможності, оскільки більш слабкі публічно правові заходи та усі приватноправові засоби не дозволяють відновити права суб'єктів господарювання. Крім того, необхідно враховувати, що закон зворотньої сили не має, а тому запровадження відповідних санкцій може розглядатися лише як перспективний напрям попередження зловживань власників та менеджменту банківських установ.

Третя проблема стосується виключення володільців поточних рахунків з-під дії законодавства про систему гарантування вкладів – ці гарантії стосуються лише вкладників-фізичних осіб, які передали кошти банку на засадах договору банківського вкладу, а не договору. Але не стосуються господарюючих суб'єктів – юридичних осіб загалом та не виключають вимоги фізичних осіб – підприємців щодо коштів на поточних рахунках банку, що оголошено неплатоспроможним та ліквідується. Хоча ця проблема потребує окремого ґрунтованого аналізу, вже при первісному наближенні до неї стає зрозумілою відчутна несправедливість подібного виключення, що потребує нагального втручання суспільства, якщо воно опікується розвитком економіки та високою довірою до банківської системи. Потреби відновлення балансу у відносинах держави і бізнесу, про яку постійно говорять вчені (див. [4]), виходить у цьому контексті на рівень банківської системи.

Четверта проблема стосується потреб оновлення законодавства з питань гарантування вкладів та діяльності ФГВФО.

Йдеться, передусім, про неефективність діяльності ФГВФО, зокрема, низької якості діяльності тимчасових адміністрацій, які призначаються у непрозорий спосіб, та недоліки процедур продажу активів банків під час ліквідаційних процедур. Як відзначається у літературі, «реальні продажі фонду дуже низькі, тому уряду і Національному банку доводиться виділяти на підтримку фонду десятки мільярдів гривень кредитів, причому під високу ставку під 11–12,5 річних»[5, с. 45].

Такий стан призводить не лише до побічних негативних наслідків вилучення потенційних інвестицій з економіки, з програм економічного розвитку, які могли б бути направлені урядом на цілі активізації підприємницької активності в Україні. Найгірше, що він є причиною відсутності погашення вимог господарюючих суб'єктів – володільців поточних рахунків до банківських установ, що ліквідуються, про повернення коштів із цих рахунків. Адже вимоги відповідних суб'єктів задовольняються лише у шосту чергу з коштів, що виручені від продажу майна банку, що ліквідується, згідно в положеннях Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Умовою повернення коштів з поточних рахунків клієнтів у банках, що ліквідуються, є лише повне відшкодування вимог кредиторів попередній черг. А тому лише надзвичайна ефективність пошуку активів банку-банкруту, повернення коштів за нікчемними операціями, що мали своїм наслідком банкрутство відповідного банку, прозорість продажу активів неплатоспроможного банку, – усі ці чинники є складовими об'єктивної потреби вдосконалення законодавства у контексті підвищення гарантій прав суб'єктів господарювання від зловживань банківських установ (їх засновників) та забезпечення вільного розпорядження коштами на банківських рахунках у ретроспективній та проспективному аспектах (як у формі контрольно- попереджувальних заходів, так під час ліквідаційних процедур).

Це загалом одна із найбільш болючих проблем національних господарських відносин. Адже у процесі уведення тимчасових адміністрацій Національним банком та наступними, що зазвичай виникають у наслідок прийняття рішення НБУ про віднесення банку до категорії проблемного, ліквідаційних процедур ФГВФО, актуалізуються численні корупційні та організаційні ризики, які є складовою кризи державного управління як такого. Зокрема, «досить часто ці адміністрації виявлялися не зовсім компетентними і замість покращення фінансового стану банку призводили до його банкрутства». У цьому контексті лунали пропозиції «для підвищення рівня незаангажованості та незалежності тимчасових адміністраторів» запровадити практику «узгодження між ФГВФО та НБУ кандидатур на посаду тимчасового адміністратора» [6]. Як видається, такі пропозиції мають обмежений за прогнозованим результатом ефект, оскільки сам факт диференціації органу призначення чи спільного узгодження відповідної особи нічого не вирішує в умовах непрозорої системи призначення уповноважених на здійснення державних функцій осіб. Зокрема, можна звернути увагу на те, що у порівнянні із редакцією Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 2012 р., в редакції 2015 р. змінився суб'єкт призначення тимчасового адміністратора – тепер це ФГВФО. Разом із тим, ніякого підвищення якості управління у цьому випадку не відбулося. Йдеться про потреби докорінної зміни процедури призначення відповідних уповноважених у тимчасову адміністрацію банку, яка передбачає конкурсні засади обрання та продуману систему відповідальності уповноважених осіб за належне здійснення функцій тимчасового адміністрування. В економічній літературі називаються й інші численні способи підвищити ефективність діяльності ФГВФО щодо продажу активів проблемних банків, у тому числі шляхом вдосконалення наглядових процедур з боку НБУ, зміни тактики та стратегії НБУ у питаннях стягнення боргів за рефінансуванням; надання ФГВФО повноважень для супроводу банку в стадії «допроблемності» і «проблемності»; впровадження сучасних елементів електронних продажів та інформаційних систем тощо (див. [7]).

Четверта проблема може бути визначена у контексті наявності неоднакової практики застосування законодавства щодо розпорядження коштами суб'єктів господарювання у період, що передує оголошенню банку неплатоспроможним. Йдеться, зокрема, про спори, що здобули відомість завдяки розгляду Верховним Судом України справ про здійснення зарахування зустрічних однорідних вимог у зобов'язаннях, стороною яких є неплатоспроможний банк, щодо якого введено тимчасову адміністрацію, у тому числі із кваліфікацією відповідного зарахування у період до визнання банку проблемним.

Верховний Суд України підійшов занадто формально до вирішення цих питань, зосередивши увагу суто на розпорядницькому характері відносин між банком та суб'єктом господарювання, ставши, за суттю, на захист потреб насичення ліквідаційної маси банків за рахунок коштів суб'єктів господарювання на їх поточних рахунках. Зокрема, у справі № 3-174гс16 Верховний Суд України вказав на те, що відповідно до ст. 1071 ЦК України банк може списати грошові кошти з рахунка клієнта на підставі його розпорядження. Грошові кошти можуть бути списані з рахунка клієнта без його розпорядження на підставі рішення суду, а також у випадках, встановлених законом чи договором між банком і клієнтом. «Із аналізу наведених норм вбачається, що за договором банківського рахунка грошове зобов'язання банку перед клієнтом (власником рахунка) в межах коштів, розміщених на рахунку, може виникнути лише після направлення розпорядження клієнта на відповідну грошову суму. Таким чином, укладення лише договору відступлення права вимоги від ... не призвело до виникнення грошового зобов'язання банку перед підприємством на суму коштів, розміщених на рахунку. ... Відповідно до пункту 1.8 Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затвердженої Постановою правління Національного банку України № 492 від 12 листопада 2003 р. (далі – Інструкція), ... поточні рахунки відкриваються на конкретну особу за умови надання відповідних документів, а можливості зміни власника рахунка Інструкцією не передбачено. Отже, банк був позбавлений можливості виконувати розпорядження підприємства за поточними рахунками, власником яких є фізична особа, внаслідок чого у підприємства не виникло грошових вимог до банку за поданими заявами про перерахування коштів та видачу готівки» [8].

Такий підхід видається таким, що звужує форми розпорядження клієнтом коштами на банківському рахунку у період до введення тимчасової адміністрації, виглядає непропорційним вторгнення положень підзаконних актів НБУ щодо форми розпорядження за банківським рахунком у межі закону та реальної господарської практики.

Потрібно звернути увагу на таке.

Відповідно до ч. 1 ст. 601 ЦК України, зобов'язання припиняється зарахуванням зустрічних однорідних вимог, строк виконання яких настав, а також вимог, строк виконання яких не встановлений або визначений моментом пред'явлення вимоги. Ч. 2 зазначеної статті допускає можливість зарахування зустрічних вимог за заявою однієї зі сторін.

Відповідно до ч. 3 ст. 203 ГК України, господарське зобов'язання припиняється зарахуванням зустрічної однорідної вимоги, строк якої настав або строк якої не зазначений чи визначений моментом виступу. Для зарахування достатньо заяви однієї сторони.

Згідно з ч. 1 ст. 602 ЦК України, не допускається зарахування зустрічних вимог: про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю; про стягнення аліментів; щодо довічного утримання (догляду); у разі спливу позовної давності; в інших випадках, встановлених договором або законом.

У наведеній справі окремий, відмінний від встановленого законом порядок зарахування зустрічних вимог, не встановлений.

У зв'язку із цим потребує вирішення питання про можливість зарахування.

Грошові вимоги мають презумуватися як однорідні у сили однорідності грошей як предмету виконання зобов'язань. Кожна із зустрічних вимог, які покладено в основу зарахування за заявою суб'єкта господарювання до банку, має своїм предметом грошові кошти. Гроші є замінними речами, однорідними за природою. Отже, вимога щодо сплати грошей за загальним правилом є однорідною із іншою вимогою щодо сплати грошей. Адже гроші як предмет задоволення майнової вимоги мають ознаку замінності, абсолютної еквівалентності та інші властивості, що дозволяють проводити обмінні та інші грошові (зокрема, клірингові) операції.

Неоднорідність для зустрічних грошових вимог, виходячи із цього, є винятком, що має прямо впливати із закону, зокрема із положень ст. 602 ЦК, чи із договору, або містити елементи порушення вимог публічного порядку чи прав сторін при подібному зарахуванні.

Якщо проаналізувати винятки з дозвільного типу зарахування у майнових відносинах згідно зі ст. 602 ЦК, то стає зрозумілим, що законодавець формує вичерпний перелік заборон на зарахування зустрічних вимог, що можуть мати предметом грошові кошти, саме у зв'язку із загрозою порушення прав та інтересів однієї із сторін у результаті подібного зарахування.

Практика Верховного Суду України також підтверджує винятковий характер випадків, коли забороняється зустрічне зарахування.

Зокрема, про це йдеться у Постанові ВСУ від 24 червня 2015 р. у справі № 3-55гс15, коли ВСУ констатував щодо заліку зустрічних грошових вимог: «Таким чином, зарахування зустрічних однорідних вимог як односторонній правочин, є волевиявленням суб'єкта правочину, спрямованим на настання певних правових наслідків у межах двосторонніх правовідносин. Згідно зі статтею 602 ЦК України, не допускається зарахування зустрічних однорідних вимог, зокрема: про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю; про стягнення аліментів; щодо довічного утримання (догляду); у разі спливу позовної давності; в інших випадках, встановлених договором або законом. Отже, випадки недопустимості зарахування зустрічних вимог, передбачених ст. 602 ЦК України, за даних обставин відсутні».

У Постанові Верховного Суду України у справі № 37/638 від 09.12.2008 р. вказується, що «однорідність вимог походить з їхнього матеріального змісту та юридичної природи і не залежить від підстав, що зумовили виникнення зобов'язань». При цьому ВСУ вирішив, що грошові вимоги можуть бути зараховані навіть на стадії виконання судового рішення.

Отже, грошові зобов'язання за загальним правилом вважаються такими, що підлягають зарахуванню, виходячи із однорідності предмету їх задоволення – грошей. Наявність елементів неоднорідності грошової вимоги є винятковою обставиною. Зокрема, у випадку, коли стягувач штрафних санкцій заявляє про зарахування цих стягнень в рахунок належних йому від іншої сторони грошового боргу, визнаному сторонами відповідно до основного зобов'язання, можна встановити елементи неоднорідності у зустрічних грошових вимогах.

Тут має бути також чітко з'ясовано момент проведення відповідної операції. Зокрема, якщо з матеріалів справи випливає, що зарахування було здійснено у період, коли банк не було піддано процедурі введення тимчасової адміністрації з боку НБУ чи іншого обмеження правосуб'єктності банківської установи, то питання про форму розпорядження клієнта про зарахування взаємних зобов'язань із банком має вирішуватися на користь вільного розпорядження коштами клієнта, які не можуть залежати від нормативних функцій НБУ. Не може прийматися до уваги й уявна можливість віднесення банку до категорії проблемних з боку НБУ, адже згідно з ч. 3 ст. 75 Закону України «Про банки та банківську діяльність», рішення Національного банку України про віднесення банку до категорії проблемного є банківською таємницею.

Право на зарахування зустрічних грошових вимог у разі визнання їх сторонами є невід'ємною складовою права сторін на розпорядження власністю.

Грошові кошти, що належать до сплати клієнту банком, є майном, право на мирне володіння яким гарантується ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (так, в п. 21 рішення у справі «Федоренко проти України» право власності може бути «існуючим майном» або коштами, включаючи позови, для задоволення яких позивач може обґрунтовувати їх принаймні «виправданими очікуваннями» щодо отримання можливості ефективного використання права власності).

Відповідно до правочину щодо відступлення права вимоги, згідно з положеннями ст. 514 ЦК України, до нового кредитора переходять права первісного кредитора у зобов'язанні в обсязі і на умовах, що існували на момент переходу цих прав, якщо інше не встановлено договором або законом.

Заборона на зарахування для відповідного одержувача означала б обмеження у розпорядженні ним власним майном – грошовими коштами, належними йому до сплати від банківської установи. У цьому разі банк повинен за рахунок коштів, що належать особі, здійснити перерахування за розпорядженням власника коштів.

Якщо банк не виконав відповідного розпорядження, – він вчинив правопорушення, отже, не може отримати переваги від власної неправомірної поведінки згідно з давньоримською правовою аксіомою «*nullus commodum capere in sua injuria propria*». А саме ці переваги виникли б за умови, якщо б власнику коштів на банківському рахунку було б відмовлено здійснити зарахування цих коштів в рахунок належних від нього платежів, але наступного використання банком-порушником такого невиконання для стягнення цих коштів у примусовому порядку.

Висновки. Таким чином, право одержувача грошових коштів, що належать до сплати йому від банківської установи, на розпорядження ними шляхом вчинення правочину зарахування, відповідає праву на

мирне володіння майном та банківським правилам, що діють в Україні щодо зобов'язання банку виконати доручення клієнта з видачі коштів чи зарахування у сплату штрафних санкцій.

Має також враховуватися, що заперечення зацікавлених осіб на зарахування у цьому випадку використовується не для відновлення порушеного права, а для уникнення від погашення основних боргів, враховуючи обставини виникаючої неможливості судового стягнення основних боргів на стадії ліквідації банківської установи. Саме тому подача скарги (позову) із боку банківської установи є формою зловживання правом, коли право використовується не за призначенням.

Наведене обґрунтування показує, що у питаннях захисту та відновлення прав суб'єктів господарювання на вільне розпорядження коштами на поточних рахунках, необхідно відійти від жорсткої нормативної моделі регулювання поведінки осіб на користь справедливого та розумного порядку врегулювання спірних відносин між банком та клієнтом – суб'єктом господарювання. У супротивному випадку спостерігається відверте порушення балансу у відносинах держави та бізнесу, якого держава примушує зберігати кошти в банківських установах та проводити платежі у безготівковій формі.

Список використаної літератури

1. Яремко В. Как бизнесу вернуть свои деньги, когда банк неплатежеспособен? / В. Яремко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://delo.ua/finance/kak-biznesu-vernut-svoi-dengi-kogda-bank-neplatezhesposoben-301764/>.
2. Григор'єв І. Незручна правова позиція : «господарники» та «адміністративники» спробували подолати неоднозначність, яку вніс ВС у підсудність спорів із ФГВФО / І. Григор'єв [Електронний ресурс] // Закон і бізнес. № 43 (1289) 22.10–28.10.2016. – Режим доступу : http://zib.com.ua/ua/print/126015-suddi_sprobuvali_podolati_neodnoznachnist_yaku_vnis_verhovni.html.
3. Рибалка С. НБУ і банки: хто нестиме відповідальність? / С. Рибалка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/columns/2017/02/17/621267/>.
4. Подцерковний О. П. Про необхідність відновлення балансу у правовідносинах між державою та бізнесом / О. П. Подцерковний // Юридичний вісник. – 2011. – № 3. – С. 71–75.
5. Юрик С. О. Основні проблеми фонду гарантування вкладів фізичних осіб в умовах банкрутства банків України / С. О. Юрик // Вісник Харківського Національного університету імені В. Н. Каразіна. – Вип. 89, 2015 – С. 45–48. – (Сер. економічна).
6. Галапун Н. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: особливості функціонування та шляхи вдосконалення / Н. Галапун, А. Бобанич // Світ фінансів. – № 3. – 2011. – С. 58–68.
7. Кияк А. Заробити на «мінусі»: глобальні економічні реалії та національна монетарна політика / А. Кияк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1423380-zarobiti-na-minusi-globalni-ekonomichni-realiyi-ta-nacionalna-monetarna-politika>.
8. Постанова Судової палати у господарських справах Верховного Суду України від 6 квітня 2016 року у справі № 3-174зс16 [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6083F19AB90E1EC2C225.

References

1. Yaremko, V. *Kak by`znesu vernut` svoi` den`gy`, kogda bank neplatezhesposoben?* [How to return your money to a business when the bank is insolvent]. Retrieved from <https://delo.ua/finance/kak-biznesu-vernut-svoi-dengi-kogda-bank-neplatezhesposoben-301764/> [in Russian].
2. Gry`gor`yev, I. (2016) *Nezruchna pravova pozy`ciya` : «gospodarny`ky`» ta «administraty`vny`ky`» sprobuvaly` podolaty` neodnoznachnist`, yaku vnis VS u pidsudnist` sporiv iz FGVFO* [Inconvenient legal position: «managers» and «administrators» tried to overcome the ambiguity that the US brought to the jurisdiction of the jurisdiction of disputes with the FGVFO]. *Zakon i biznes – Law and Business*, 43 (1289), 22.10-28.10.2016. Retrieved from http://zib.com.ua/ua/print/126015-suddi_sprobuvali_podolati_neodnoznachnist_yaku_vnis_verhovni.html [in Ukrainian].
3. Ry`balka, S. *NBU i banky` : kto nesty`me vidpovidal`nist`?* [NBU and banks: who will bear responsibility?]. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/columns/2017/02/17/621267/> [in Ukrainian].
4. Podcerkovny`j, O.P. (2011) *Pro neobxidnist` vidnovlennya balansu u pravovidnosy`nax mizh derzhavoyu ta biznesom.* [On the need to restore balance in legal relations between the state and business]. *Yury`dy`chny`j visny`k - Law herald*, 3, 71-75 [in Ukrainian].

5. Yury`k, S. O. (2015) *Osnovni problemy` fondu garantuvannya vkladiv fizy`chny`x osib v umovax bankrutstva bankiv Ukrayiny`* [The main problems of the fund for guaranteeing deposits of individuals in the conditions of bankruptcy of Ukrainian banks]. *Visny`k Xarkivs`kogo Nacional`nogo universy`tetu imeni V. N. Karazina – Bulletin of V.N. Karazin Kharkiv National University. Seriya «Ekonomichna» – The series «Economic»*, 89, 45-48 [in Ukrainian].
6. Galapup, N. & Bobany`ch, A. (2011) *Fond garantuvannya vkladiv fizy`chny`x osib: osobly`vosti funkcionuvannya ta shlyaxy` vdoskonalennya*. [Fund of guaranteeing of physical persons holdings: features of functioning and ways of perfection]. *Svit finansiv*, 3, 58–68 [in Ukrainian].
7. Ky`yak, A. *Zaroby`ty` na «minusi»: global`ni ekonomichni realiyi ta nacional`na monetarna polity`ka*. [Earn on the «minus»: global economic realities and national monetary policy]. Retrieved from www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6083F19AB90E1EC2C225 [in Ukrainian].
8. *Postanova Sudovoyi palaty` u gospodars`ky`x spravax Verhovnogo Sudu Ukrayiny` vid 6 kvitnya 2016 roku u spravi № 3-174gs16* [Decree of the Chamber in commercial affairs of the Supreme Court of Ukraine of April 6, 2016 in case No. 3-174gs16]. Retrieved from www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6083F19AB90E1EC2C225 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 22.11.2017.